

Хаттама№1

«Дүние жүзілік туберкулезге қарсы күрес күнін және туберкулездің алдын-алу апталығын өткізу»

Откізетін орын:

ШЖҚ Сарыагаш аудандық орталық ауруханасы МҚҚ-ның «Аудандық орталық емхана» бөлімі

Откізген күні:

17.03.2022-24.03.2022ж

Жоспар:

Күн тәртібінде:

- Аудан тұрғындарына туберкулез ауруы жайлы толық мәлімет беру.
- Аудан тұрғындарына туберкулез симптомдары жайлы мәлімет беру.
- Аудан тұрғындарына туберкулез ауруын алдын алу жайлы түсіндіру.
- Балаларға сурет салғызып отырып ауру жайлы мәлімет беру.
- Мед кызметкерлер шынығу жаттығу жасап көрсету.

Мақсаты:

Туберкулез ауруы көне заманнан белгілі. Ауру белгілері бұдан 7 мың жыл бұрын неолит кезеңінде өмір сүрген адамның сүйегін зерттегендеге табылған, б.з.б. 3 – 2-мың жылдықта Мысыр мумияларынан анықталған. Туберкулездің клиникасы туралы алғашқы деректер 2 ғасырда өмір сүрген каппадокиялық дәрігер Аretейдің (Aretaios) еңбектерінде кездеседі. Одан кейін Гиппократ, Гален, т.б. ғалымдардың еңбектерінде де туберкулез ауруы еске алынады. Бірақ олар туберкулезді жүқпалы ауру қатарына жатқызбаған. Ал Әбу Әли ибн Сина өзінің “Дәрігерлік ғылымның каноны” деген еңбегінде туберкулезді тұқым қуалайтын аурулар қатарына жатқызған. Туберкулездің жүқпалы ауру екенін бірінші рет италиялық ғалым Дж.Фракасторо (1478 – 1553) дәлелдеді.

Жүқпалы аурудың тарайтын негізгі көзі науқас адамнан түскен микробтары бар қақырық. Сау адамға ол негізінен туберкулезбен ауырған адам түкірген қақырықтың ұсақ сүйік тамшылары арқылы не кепкен түйіршіктерін ауамен бірге жүтқанда; сирек жағдайда туберкулезбен ауырған үй жануарларының сүтін шикілей ішкенде, етін шала пісіріп жегенде жүғады. Организмге туберкулез таяқшасының енуі ауруға себепші болғанымен, оның толық дамуы үшін жеткіліксіз. Адамдар туберкулезбен бұрын науқастанып,

организмнің иммунитеті төмендегендеге, дұрыс қоректенбекенде (әсіресе мал өнімдерінің белоктары, витаминдер тапшы болғанда), санитарлық-гигиеналық жағдайлар дұрыс сақталмағанда, сондай-ақ аурумен ұзақ уақыт бойы араласқанда ауырады. Туберкулез көбінесе үш жасқа дейінгі балаларда пайда болады, өйткені оларда ауруға қарсы иммунитет әлі де нашар дамыған, сондай-ақ жасөспірімдерде жыныстық жетілу кезеңінде пайда болады. Туберкулез негізінен тұқым қуаламайды. Туберкулезben ауыратын адамдардың, әдетте, балалары ауру болып тумайды. Бірақ Туберкулезben ауыратын ата-ана дер кезінде емделмесе, аурудан сақтану ережелерін дұрыс сақтамаса, дерпті баласына жұқтырып, баланың Туберкулезben ауруы мүмкін.

Туберкулез түрлері

Туберкулездің ашық және жабық түрлері болады. Ашық түрінде қақырықта туберкулез таяқшалары болады, сондықтан туберкулездің мұндай түрімен ауыратын адамдар өте қауіпті деп есептелінеді. Ал жабық түрінде қақырықта туберкулез таяқшалары болмайды, бірақ дерпті асқынатын болса, туберкулездің мұндай түрімен ауыратын науқастар да ауру жұқтырады. Туберкулез таяқшалары әр түрлі органдарды, көбінесе өкпені зақымдайды. Аурудың біліну сипаты туберкулездің түріне, науқастың жасына, организмнің жалпы жағдайына байланысты. Аурудың ортақ белгілері: дене қызуының көтерілуі, түнге қарай көп терлеушілік, ұйқының қашуы және тәбеттің нашарлауы. Науқас жүдеп, ашууланшақ келеді, жұмысқа қабілеті төмендейді. Туберкулез таяқшалары түскен жердің тінінде кішкентай төмпешіктер пайда болады. Адам организмі сауыға бастаса мұндай төмпешіктер жойылып кетеді. Кейде бұл төмпешіктердің сырты қатты затпен қоршалып, беріштенеді. Мұны некроз ошағы деп атайды. Адам организмі әлсіреп, некроз ошағына қолайлы жағдай туса, сол жерде каберна (куыс) пайда болады. Осы қуыста туберкулез таяқшалары дамып, кенірдек арқылы өкпенің басқа бөліктерін зақымдайды. Мұндай науқастардың қақырығында микобактериялар мол болып, қақырыққа қан араласуы, тіпті қан кетуі де мүмкін.

Ауруды анықтау түрі

Ауруды әр түрлі әдіспен анықтайды. Туберкулезді ертерек анықтау мақсатымен балаларға тері астына дәрі жіберіп, жаппай тексеру жүргізіледі (Манту реакциясы). Халықты жаппай флюорографиялық (рентгенологиялық жолмен) тексерудің маңызы зор.

Емі.

Туберкулезге қарсы арнайы егу (БЦЖ) жүргізіледі, ол сәби дүниеге келгеннен 3 – 5 күннен кейін іске асырылады. Ауруды емдеудің терапиялық, хирургиялық, т.б. әдістері табылып, күнделікті дәрігерлік жұмыста қолданылатын болды. Санаторийлерде емделу өте пайдалы. Қазақстанда туберкулезге қарсы жұмысты туберкулез мәселері ұлттық орталығы Үйлестіріп отырады. Әрбір облыс орталығында арнаулы диспансер, жергілікті жерлерде олардың бөлімшелері жұмыс істейді. Республика туберкулезге қарсы қажетті дәрі-дәрмекпен, емдеу орындары төсек-орынмен жеткілікті қамтамасыз етілген.

ШЖК Сарыагаш аудандық орталық ауруханасы МҚК
 «Дүниежүзілік туберкулезben күрес күні» апталығының қортындысы
 Емдеу мекемелерінің қатысқан СӨСҚ жауапты мамандар:

Сарыагаш АОА

№	ТАӘ	Жұмыс орны	Кызметі	Колы
1	Сакинбекова М.Ш	жетекшілік	Дарбоза	София
2	Дтегинашевова	әрталық	жетекшілік	Лиза
3	Айдақалыкова м.	шамшык	жетекшілік	Габи
4	Айшикетова Г.	шамшык	жетекшілік	Сабина
5	Тасакипова Д	Сурдариқ	жүйесім	Эліна
6	Чимбакова А	Рекреация	жүйесім	Мария
7	Есілова Зс	Инфекция	жүйесім -к	Дарын
8	Хайназарове . З.	АОА Сарыагаш	жүйесім -жк	Алжан
9	Дусембекова	АОА Сарыагаш	жүйесім -к	Дания
10	Жанурданова	жообдел	жүйесім -к	Сарыжан
11	Бейбекова Қ	Сарыагаш	жүйесім -к	Анна
12	Боладаевова	Сарыагаш	жүйесім -к	Болат
13	Бекаметова	жигінш	Зымек	Рана
14	Баратове . З.С.	Сарыагаш	оғо-оғын	Сабиржан
15	Хусненгалиев	жообдел	жүйесім	Сабит
16	Дардановы	Орталық	жүйесім	Анель
17	Есіркепекова .А.	жигінш	Рынчук	Рынчук
18	Самбаев Е. А	АОА Сарыагаш	жүйесім	Сабыр
19				
20				
21				
22				
23				
24				

Жауапты мамандар:

Қайназарова Ә.Н СӨСҚ маман: